

De verzoeningsprocedure voor de vrederechter

A. Wat is een “minnelijke schikking”?

De nabijheidsfunctie van de vrederechter komt allicht het meest tot uiting in de zaken die hem ter minnelijke schikking voorgelegd worden. De bedoeling is dat de partijen tot een vergelijk komen en dat ze hun geschil beëindigen met een akkoord, precies om te vermijden dat het tot een proces zou moeten komen.

Van deze mogelijkheid wordt zeer intensief gebruikt gemaakt voor de vredegerechten: zij is kosteloos, snel, informeel, en kan gemakkelijk door de partijen zelf gevoerd worden zonder de bijstand van een advocaat.

De wet bevat in feite geen specifieke regeling van deze verzoeningsfunctie. **Artikel 731 van het Gerechtelijk Wetboek** zegt alleen dat alle zaken die voor dading vatbaar zijn, op verzoek van partijen of één van hen vooraf ter minnelijke schikking kunnen worden voorgelegd aan de rechter die bevoegd is om in eerste aanleg ervan kennis te nemen, en dat, behoudens uitdrukkelijke wetsbepaling, een poging tot minnelijke schikking nooit verplicht kan worden gesteld.

Alle soorten conflicten komen in aanmerking voor een verzoeningspoging voor het vredegerecht, zeer vaak ook burencconflicten allerhande, gezinsmoeilijkheden, huurgeschillen.

Ook zaken die strikt genomen niet tot de bevoegdheid van de vrederechter behoren, kunnen in verzoening behandeld worden, tenzij het materies betreft die tot de uitsluitende bevoegdheid van andere rechtbanken behoren (echtscheiding, faillissement). Immers, de

vrede rechter treedt in verzoening niet op als beslisser, en hij spreekt geen veroordelingen uit. Hij is enkel degene die het akkoord tussen de partijen optekent. In die zin kan ook afgestapt worden van de strikte bevoegdheidsregels uit het Gerechtelijk Wetboek.

B. Het verloop van de verzoeningsprocedure voor het vrede gerecht.

B.1 De mogelijke wijzen van inleiding van de zaak voor de vrede rechter

---

Een meerderjarige en handelingsbekwame burger die zijn probleem, per hypothese een uit de hand gelopen geschil met een even meerderjarige en handelingsbekwame buurman over een haag, kan het geschil op diverse manieren aan de vrede rechter voorleggen.

- 1) Hij kan zelf of via zijn advocaat toepassing vragen van de gewone verzoeningsprocedure. Dergelijk verzoek is informeel en kan zelfs mondeling ingediend worden op de griffie.
- 2) Hij kan een gewone procedure aanhangig maken en vonnis vragen, tenminste indien het geschil tot de materiële bevoegdheid van de vrede rechter behoort. Dat is zo in geschillen over afstand van beplantingen, grensbepaling, de meeste vormen van burenhinder (indien niet meer dan 2.500 euro schadevergoeding wordt gevorderd).

B.2 Oproeping en behandeling van de zaak

-Aan de verzoekende partij en aan de andere partij wordt een **gewone brief** verstuurd waarin beiden worden uitgenodigd om aanwezig te zijn op een verzoeningszitting van het vrede gerecht van een bepaalde datum, ongeveer 2 à 3 weken later. Er wordt tevens in het kort vermeld voor welk concreet probleem de poging tot minnelijke schikking zal ondernomen worden. Beter nog wordt een kopie van het verzoekschrift gehecht aan de oproepingsbrief.

-In sommige vrede gerechten wordt er samen met deze uitnodiging een **toelichtende nota** meegestuurd, waarin het verloop van de procedure wordt uiteengezet, alsook de

mogelijkheden en beperkingen ervan. Zo wordt bvb. gesignaleerd dat de verzoeningszitting geen echte procedure is, maar slechts een poging om de zaak in der minne en zonder kosten te regelen, zodat van de partijen een principiële bereidheid wordt verwacht om het geschil op te lossen. Is die intentie om een einde aan het geschil te stellen er niet, dan heeft de verzoeningspoging immers geen enkele zin, en verliest iedereen slechts zijn tijd.

-Op de aangegeven plaats en datum worden de partijen **in raadkamer** bij de vrederechter geroepen, dit wil in het burgerlijk procesrecht zeggen: in het kabinet van de vrederechter, waar de zaak zonder publiek en met gesloten deuren behandeld wordt. Alleen de griffier is nog aanwezig. Om de sfeer minder formeel en iet of wat gemoedelijker te maken, dragen de meeste vrederechters op de verzoeningszitting geen toga.

-Beide partijen krijgen de kans om meegebrachte bewijsstukken te tonen en hun versie van de feiten uiteen te zetten, zonder dat zij mekaar mogen onderbreken. De vrederechter ziet erop toe dat het gesprek niet ontaardt in verbaal, *a fortiori* fysiek geweld...

-Het is geenszins de bedoeling dat op een verzoeningszitting een juridisch correcte oplossing voor het probleem wordt bereikt. Veel eerder wordt ernaar gestreefd tot een vergelijk te komen, waarbij misschien beide partijen een **toegeving** moeten waarmee zij vrede kunnen nemen, en waarmee bereikt wordt dat zij beiden het gevoel krijgen ernstig genomen te zijn. Er wordt vermeden dat een partij het onderste uit de kan haalt als zij ook met minder genoegdoening kan krijgen. Dit kan immers tot ongepast triomfalisme van de betrokken partij leiden, hetgeen de beste bron voor nieuwe conflicten is, eens de partijen het vredegerecht hebben verlaten.

-Omdat de vrederechter tijdens verzoeningszittingen geen vonnis kan uitspreken, is zijn rol **eerder oppervlakkig**. Hij mag zijn standpunt niet uitdrukkelijk kenbaar maken en dient zich te beperken tot de bespreking van de argumenten en voorstellen die de partijen zelf naar voor schuiven, ook al wordt daarmee misschien een oplossing bereikt waarin de rechter zelf zich niet helemaal kan vinden. Het zijn echter de partijen die de inhoud van het akkoord bepalen, en de vrederechter kan hen daarbij enkel sturen en begeleiden. Voornamelijk zal hij de partijen aanzetten tot redelijkheid in hun eisen of in hun verweer, en er de nadruk op leggen dat een onderhandelde oplossing van het geschil iedereen ten goede zal komen.

-Van het resultaat van de verzoeningszitting wordt steeds een proces-verbaal opgesteld door de vrederechter. De partijen zelf krijgen hiervan geen vrije kopie (zij kunnen tegen betaling van griffierechten een eensluidend afschrift bestellen).

B.3 Resultaten van een verzoeningszitting

Er doen zich drie mogelijke hypothesen voor:

1) *één partij verschijnt niet op de zitting*: verzoening is dan uitgesloten, en er wordt een **proces-verbaal van niet-akkoord** opgesteld waarin deze afwezigheid wordt vastgesteld. De rol van de vrederechter is dan uitgespeeld. Zo een benadeelde partij het daarbij niet wenst te laten, ligt het initiatief om een gerechtelijke procedure op te starten en vonnis te vragen bij deze partij.

2) *de partijen zijn aanwezig, maar bereiken geen akkoord*: ook dan wordt een proces-verbaal van niet-akkoord opgesteld en blijft het geschil onopgelost en ongewijzigd bestaan zonder dat de rechter nog iets kan ondernemen. Elk van de partijen kan beslissen nadien een procedure ten gronde op te starten voor de bevoegde rechter.

3) *de partijen komen tot een akkoord*: dan wordt een **proces-verbaal van akkoord** opgesteld, met daarin de duidelijke tekst van de bereikte overeenkomst, en de handtekeningen van de partijen, de vrederechter en de griffier. Aan de uitgifte van het proces-verbaal wordt ook het zogenoemde formulier van tenuitvoerlegging gehecht (art. 733 van het Gerechtelijk Wetboek), waardoor het proces-verbaal desnoods gedwongen kan uitgevoerd worden door een gerechtsdeurwaarder. Een voor de vrederechter bereikt akkoord heeft inderdaad dezelfde waarde als een vonnis, en levert dus een uitvoerbare titel op, zodat er geen afzonderlijke procedure meer moet gevoerd worden als een partij zich naderhand toch niet aan het gesloten akkoord zou houden. Ook nu behoudt het openbaar ministerie zijn soevereine bevoegdheid om al dan niet de strafvervolgning verder te zetten.

C. Voordelen en beperkingen van de verzoeningsprocedure voor de vrederechter

---

C.1 Pluspunten van de verzoeningsprocedure

---

1. kosteloosheid;
2. geen tussenkomst van een advocaat vereist;
3. informeel: er zijn geen vormvereisten om een zaak te laten oproepen, er is voor de partijen geen juridische kennis vereist, de behandeling van de zaak zelf gebeurt in een zo gemoedelijk mogelijke sfeer;
4. snelheid: op een drietal weken na het verzoek wordt de zaak behandeld;
5. discreet, want in raadkamer (dit wil zeggen: niet in openbare zitting, geen publiek aanwezig);
6. het proces-verbaal van akkoord is een uitvoerbare titel die definitief is. (Uitvoerbaar = men moet geen dure procedure meer voeren om een vonnis met identiek dezelfde inhoud te bekomen. Definitief = er kan geen hoger beroep tegen het PV van akkoord aangetekend worden, want het PV is geen vonnis);

C.2 Beperkingen van de verzoeningsprocedure

---

1. De partijen moeten **meerderjarig en bekwaam** zijn. Minderjarigen en onbekwamen kunnen niet in verzoening opgeroepen worden voor de vrederechter, omdat zij juridisch niet bekwaam zijn om bindende akkoorden te sluiten.
2. Artikel 297 van het Gerechtelijk Wetboek verbiedt de rechter om aan de partijen advies te geven. De partijen verwachten nochtans concreet (juridisch) advies van de vrederechter,

maar krijgen dat niet. De rechter zal tijdens verzoeningszittingen onbevooroordeeld en onpartijdig moeten blijven, en moet zich dus **noodzakelijk oppervlakkig** houden, omdat de kans bestaat dat, zo er geen verzoening tot stand komt, hij achteraf eventueel opnieuw gevat wordt om een vonnis over hetzelfde geschil uit te spreken.

3. De rechter heeft **geen rechtsmacht**. Hij kan slechts passief tussenkomen, maar kan op een verzoeningszitting geen vonnis uitspreken waarbij hij partijen veroordeelt om iets te doen, te laten of te betalen. Hij kan alleen bemiddelen en proberen een akkoord te bereiken, dat hij vervolgens in een proces-verbaal optekent. Hij kan de onwillige partij geen sanctie opleggen.

4. De oproeping in verzoening wordt vaak **ervaren als een aanzet tot een proces**. Wie opgeroepen wordt in verzoening krijgt vaak het gevoel dat hij “voor het gerecht wordt getrokken”. Dit komt de verstandhouding tussen partijen vaak niet ten goede. Nochtans heeft de minnelijke schikking precies tot doel het geschil in der minne te beëindigen en zo te vermijden dat het tot een proces moet komen.

20 november 2015